

КУЧЕР І. О.,

адвокат, аспірант

*(Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка**В. В. Сташиса Національної академії**правових наук України)*

Стаття поширюється на умовах

ліцензії CC BY 4.0

УДК 343.1:341.645(477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.4.1.33>

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВІДНОСИНИ ЩОДО СПІВРОБІТНИЦТВА ІЗ МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

Стаття присвячена дослідженню теоретичних засад кримінальних процесуальних відносин, що виникають у процесі співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом. Ратифікація Верховною Радою України 21 серпня 2024 року Римського статуту Міжнародного кримінального суду та подальша його імплементація істотно змінила національний кримінальний процес, уможлививши виникнення нових за складом і змістом кримінальних процесуальних відносин, які більше не обмежуються лише національним правопорядком. У статті здійснюється аналіз кримінальних процесуальних відносин, що виникають в ході взаємодії з Міжнародним кримінальним судом, задля надання характеристики таким правовідносинам та їх особливим рисам, що вирізняють такі правовідносини з-поміж інших кримінальних процесуальних відносин.

Зазначено, що доктрина кримінального процесу не містить визначення поняття «кримінальні процесуальні відносини щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом».

За результатами дослідження загальнотеоретичних підходів до понять «правовідносини» та «кримінальні процесуальні відносини» і їх ключових ознак, виокремлено особливі ознаки правовідносин щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом: специфічна правова основа, особливий суб'єктний склад (обов'язкова участь Міжнародного кримінального суду та центральних органів України), унікальні юридичні факти (прохання Міжнародного кримінального суду або запити центральних органів), особливий характер взаємозв'язків, обумовлений зобов'язаннями держави за Римським статуту Міжнародного кримінального суду.

На основі аналізу сформульовано авторське визначення кримінальних процесуальних відносин щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом як врегульованих нормами кримінального процесуального законодавства правовідносин між Міжнародним кримінальним судом (його органами) та центральними органами України й іншими учасниками кримінального провадження, які характеризуються взаємними правами та обов'язками, що випливають із Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

Запропоновано класифікацію таких правовідносин за низкою критеріїв, що має значення для поглиблення наукового розуміння природи кожного виду таких правовідносин.

Ключові слова: кримінальні процесуальні відносини; міжнародне співробітництво під час кримінального провадження; Міжнародний кримінальний суд; співробітництво з Міжнародним кримінальним судом; Міжнародний кримінальний суд та Україна.

Kucher I. O. Criminal procedural relations on cooperation with the international criminal court: certain issues of definition and classification

This research focuses on the theoretical basis of criminal procedural relations in the process of Ukraine's cooperation with the International Criminal Court. The ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court by the Verkhovna Rada of Ukraine on August 21, 2024, significantly changed the national criminal process, creating a complex category of criminal procedural relations that are no longer limited only to the national legal order.

The research analyzes criminal procedural legal relations during interaction with the International Criminal Court in order to characterize such legal relations and their special features that differentiate such legal relations from other criminal procedural relations.

It is noted that the doctrine of criminal procedure does not contain a definition of the concept of «criminal procedural relations regarding cooperation with the International Criminal Court».

Therefore, general theoretical approaches to the concepts of «legal relations» and «criminal procedural legal relations» are analyzed and indicated their general features common to all criminal procedural relations.

As a result of the research on general theoretical approaches to the concepts of «legal relations» and «criminal procedural legal relations» and their key features, special features of legal relations regarding cooperation with the International Criminal Court are identified: specific legal basis, special subject composition (mandatory participation of the International Criminal Court and central authorities of Ukraine), unique legal facts (the International Criminal Court requests or inquiries from central authorities), and special nature of interrelations conditioned by the state's obligations under the Rome Statute of the International Criminal Court.

An author's definition of criminal procedural relations regarding cooperation with the International Criminal Court is formulated as legal relations regulated by norms of criminal procedural legislation between the International Criminal Court (its bodies) and central authorities of Ukraine and other participants in criminal proceedings, which are characterized by mutual rights and obligations arising from the Rome Statute of the International Criminal Court.

A classification of such legal relations according to a number of criteria is proposed, which is important for deepening the scientific understanding of the nature of each type of such legal relations.

Key words: *criminal procedural relations; international cooperation during criminal proceedings; International Criminal Court; cooperation with the International Criminal Court; International Criminal Court and Ukraine.*

Вступ. Ратифікація Верховною Радою України 21 серпня 2024 року Римського статуту Міжнародного кримінального суду (МКС) Законом № 3909-IX та подальше набуття Україною 1 січня 2025 року статусу 125-ї держави-учасниці є визначною подією [1; 2; 3]. Цей крок, зумовлений імперативом притягнення до відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини, вчинені в умовах збройної агресії, та необхідністю виконання довготривалих зобов'язань за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом [4], знаменує собою не лише геополітичний вибір, але й готовність до трансформації кримінальної юстиції задля підсилення спроможності з розслідування найтяжчих міжнародних злочинів [5, с. 2].

Цей крок істотно змінив національний кримінальний процес, породивши складну категорію кримінальних процесуальних правовідносин, які більше не обмежуються лише національним правопорядком. Такі відносини виходять за межі суто національного правового поля та розвиваються на стику правового режиму національних органів кримінальної юстиції й правового режиму МКС. Станом на сьогодні цей напрям відзначається значним

прогресом у законодавчій та інституційній площині, але водночас і наявністю невирішених доктринальних питань, законодавчих прогалин та практичних викликів імплементації.

Варто зауважити, що втілення норм права неможливе поза суспільних відносин, оскільки право в реальному житті – це і є правовідносини [6, с. 317].

Співробітництво з МКС за своєю суттю є процесом взаємодії між МКС та національними уповноваженими органами, що здійснюється в рамках кримінального процесу, на підставах та у порядку, визначених кримінальним процесуальним законодавством (частиною якого став РС МКС). Така процесуальна взаємодія одержує свій зовнішній прояв у формі правовідносин. Відтак без дослідження ознак та окремих особливостей таких правовідносин, а також їх класифікацію, не є можливим розкриття змісту та аналіз складників співробітництва України з МКС у кримінальних провадженнях.

Водночас натеper залишаються не дослідженими питання щодо кримінальних процесуальних відносин, що виникають в ході співробітництва з МКС, зокрема теоретичного обґрунтування поняття таких правовідносин, їх особливих рис та їх класифікація на окремі типи.

Аналіз останніх досліджень. Питання щодо теоретичного обґрунтування поняття, структури та видів кримінальних процесуальних правовідносин знаходили своє відображення у дослідженнях В. Вінниченка, В. Галагана, Ю. Грошевого, Л. Лобойка, Р. Назаренка, М. Погорельського, В. Рожної, О. Супруної, Л. Удавої та інших вітчизняних дослідників. Своєю чергою, увагу питанням співробітництва України із МКС у кримінальних провадженнях, що набули особливої актуальності у зв'язку з ратифікацією РСМКС та активізацією взаємодії із МКС, приділяли у своїх працях І. Гловюк, О. Дроздов, К. Задоя, О. Зуєв, Д. Коваль, У. Корун, О. Кучер, М. Пашковський, М. Смирнов й ін.

У аналізованих працях відображено фундаментальні позиції теорії кримінальних процесуальних відносин, а також окремі аспекти складу відносин, що виникають під час співробітництва з МКС. Однак проблематика теоретичного визначення таких правовідносин, їх основних рис і здійснення їх класифікації не була предметом окремого дослідження.

Постановка завдання. Метою цієї статті є з'ясування ознак кримінальних процесуальних відносин щодо співробітництва України з МКС, теоретичне обґрунтування поняття таких правовідносин та здійснення їх класифікації за низкою критеріїв.

Результати дослідження. У загальній теорії права виділяють два підходи до розуміння правовідносин: підхід, заснований на визначенні правовідносин через їх зв'язок з нормою права; та підхід, який характеризується як діяльнісний [7, с. 188–189; 8, с. 194].

Відповідно до першого підходу, який вважається класичним, правові відносини визначаються як один з видів суспільних відносин, основою яких є норма права, а їх учасники є носіями прав та обов'язків [9, с. 226].

За іншим підходом, правові відносини визначаються як одна форма взаємодії суб'єктів права, спрямована на реалізацію інтересів та досягнення передбачених законом результатів, або таких, що не суперечать закону [7, с. 188].

За найбільш поширеним підходом, правові відносини є конструкцією, що містить низку елементів, без яких неможливе їх виникнення та існування – суб'єкт, об'єкт, юридичний зміст та юридичний факт [8, с. 198; 9, с. 227].

Кримінальні процесуальні відносини є одним з видів правових відносин й охоплюють усі стадії кримінального провадження, оскільки у кримінальному процесі не є можливими дії, які б вчинялися поза правовідносинами, як не існує учасників, які могли б реалізувати свої права чи виконувати обов'язки поза ними [10, с. 268]. Тобто кримінально-процесуальна діяльність можлива лише у формі таких правовідносин й не передбачено іншого способу реалізації прав та обов'язків таких учасників [11, с. 45].

У доктрині кримінального процесу сформульовано два ключових підходи до визначення поняття кримінальних процесуальних правовідносин. Так, акцентуючись на суб'єктах правовідносин, кримінальні процесуальні відносини визначаються як врегульовані

кримінальними процесуальними нормами правовідносини, що «виникають, розвиваються та припиняються у сфері кримінального процесу, через які реалізуються повноваження державних органів, що ведуть кримінальний процес, а також процесуальні права й обов'язки осіб, які потрапили в його сферу, та захищаються їх матеріально-правові, процесуальні й інші законні інтереси» [13, с. 27]. Наведене визначення знаходить найбільшу підтримку у доктрині [14, с. 57; 15, с. 13; 16, с. 353–354; 11, с. 45].

За іншого підходу, наголошуючи на зв'язку між учасниками правовідносин, кримінальні процесуальні відносини визначаються як зв'язок між особами, що виникає на підставі кримінальних процесуальних норм, характеризується наявністю суб'єктивних прав і обов'язків і підтримується (гарантується) примусом держави [12, с. 54; 17, с. 14].

Аналіз наведених підходів уможливорює розгляд кримінальних процесуальних правовідносин у двох вимірах: один акцентує на їх динамічних характеристиках, інший – на статичних властивостях [18, с. 73].

З огляду на наведені підходи основними ознаками кримінальних процесуальних правовідносин є: 1) урегульованість кримінальними процесуальними нормами; 2) існування лише у царині кримінального процесу, себто пов'язаність зі здійсненням кримінального провадження; 3) обумовленість виникнення, зміни чи їх припинення з конкретними юридичними (кримінальними процесуальними) фактами; 4) визначеність взаємозв'язків суб'єктів правовідносин наявністю своєрідних взаємних прав і обов'язків, що становлять юридичний зміст таких правовідносин; 5) імперативний характер та забезпечення механізмами державного примусу; 6) особливий суб'єктний склад, зокрема учасники кримінального провадження, серед яких органи державної влади з особливими функціями та повноваженнями; 7) службову роль щодо кримінальних матеріальних відносин, що обумовлено тим, що служать засобом встановлення наявності чи відсутності інших; 8) багатостадійний характер [12, с. 54–56; 14, с. 57; 17, с. 15; 19, с. 53–54; 20, с. 193; 21, с. 173].

Описані риси є спільними для усіх правовідносин, що виникають під час здійснення кримінального провадження. Водночас співробітництво з МКС є особливим додатковим кримінальним провадженням, забезпечувальним щодо основного провадження (кримінального провадження в Україні або в МКС), а тому відповідні правовідносини, що виникають в ході такого співробітництва, вирізняються певними особливостями [22, с. 281–282; 23, с. 293].

Такими особливими ознаками є:

1) особлива правова основа цих правовідносин – міжнародний договір – РС МКС, а також як норми розділу IX-2 КПК України «Особливості співробітництва з МКС», а також окремі норми розділу IX КПК України «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження»;

2) особливий суб'єктний склад – обов'язковим учасником є МКС (органи зі структури МКС, зокрема Офіс Прокурора МКС), а також держава в особі центральних органів України – Офісу Генерального прокурора та Міністерства юстиції України (але не виключно [24]);

3) особливий характер взаємозв'язків між суб'єктами, обумовлених зобов'язаннями, що виходять з положень РС МКС;

4) особливі юридичні факти, що зумовлюють появу, зміну чи припинення таких правовідносин – прохання МКС про співробітництво або запит (прохання) центральних органів України про надання допомоги (у випадку прохання МКС, що виходить від міжнародного актора ззовні, служить юридичним фактом, що «активує» певні внутрішньодержавні кримінальні процесуальні механізми) [23, с. 294; 25, с. 118].

Варто зауважити, що з урахуванням ч. 2 ст. 1 КПК України, РС МКС як міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, є частиною кримінального процесуального законодавства [26; 27].

За положеннями ч. 4 ст. 9 КПК України у разі якщо норми цього Кодексу суперечать міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, застосовуються положення відповідного міжнародного договору України [27]. Вказана

норма визначає вищу юридичну силу ратифікованого міжнародного договору відносно норм, що закріплені в КПК України, та передбачає врегулювання колізії шляхом безпосереднього застосування положень такого договору [28, с. 93].

Разом з тим РС МКС як міжнародний договір, що містить норми міжнародного кримінального права, є правовою основою для особливих кримінальних матеріальних правовідносин, щодо яких процесуальні правовідносини виконують службову роль, оскільки без процесуальних механізмів, у тому числі в рамках співробітництва з МКС, не можуть бути реалізовані завдання РС МКС.

Крім наведеного, виокремлюється ознака, яка відрізняє названі правовідносини від правовідносин щодо міждержавного співробітництва та співробітництва з трибуналами *ad hoc*, яка полягає в унікальному поєднанні елементів як «вертикального» (наднаціонального), так і «горизонтального» (міждержавного) співробітництва: правовідносини по співробітництву з МКС характеризуються певною гнучкістю, оскільки держави отримують прохання замість наказів і мають обмежені дискреційні повноваження щодо відстрочки або відмови у співпраці за специфічних обставин (ст. 93 (4) РС МКС, ст. 619 КПК України). Водночас ці правовідносини відрізняються від відносин традиційного міждержавного співробітництва відсутністю принципу взаємності та вимоги подвійної кримінальності, а також принциповими обмеженнями дискреційних повноважень держав [23, с. 294].

З урахуванням наведеного, кримінальні процесуальні відносини щодо співробітництва із МКС можна визначити як врегульовані нормами кримінального процесуального законодавства правовідносини між МКС (його органами) та центральними органами України й іншими учасниками кримінального провадження, які характеризуються взаємними правами та обов'язками суб'єктів, що випливають із РС МКС, виникають, змінюються та припиняються на підставі та у зв'язку із виконанням прохань (запитів) про співробітництво, з метою сприяння у притягненні до кримінальної відповідальності та покаранні осіб, які вчинили злочини, що підпадають під юрисдикцію МКС.

Наявність різних форм співробітництва з МКС та, відповідно, процесуальних правовідносин в рамках їх реалізації, яким притаманні певні особливості, зумовлює необхідність системного підходу до їх дослідження, що передбачає необхідність класифікації таких правовідносин та впорядкування їх видів за визначеними класифікаційними ознаками.

Види таких правовідносин можуть бути структуровані за низкою критеріїв, комплексне застосування яких сприятиме розкриттю суті одних і тих же видів правовідносин з позиції різних аспектів, які відображають специфіку різних форм співробітництва з МКС. Вбачається, що наведене сприятиме глибшому осмисленню кожного виду таких правовідносин і формуванню науково обґрунтованих підходів до різних аспектів співпраці з МКС, а з погляду правозастосування така класифікація дозволить реалізовувати заходи співробітництва з МКС, враховуючи унікальні риси, характерні для конкретних форм такої співпраці. З урахуванням наведеного, пропонуються такі критерії для класифікації.

За формами співробітництва такі правовідносини можна поділити на: 1) правовідносини щодо виконання прохань МКС про надання допомоги (щодо проведення процесуальних дій та збору доказів, вручення документів, захисту свідків та потерпілих тощо); 2) правовідносини щодо виконання МКС запитів (прохань) центральних органів України; 3) правовідносини щодо затримання та тимчасового арешту осіб; 4) правовідносини, пов'язані із передачею осіб до МКС; 5) правовідносини, пов'язані з оспорюванням або оскарженням рішень МКС (Прокурора МКС, палат МКС); 6) правовідносини, пов'язані з переданням кримінального провадження; 7) правовідносини щодо виконання рішень МКС; 8) консультаційні та координаційні правовідносини з процесуальних питань.

За ініціатором співробітництва такі правовідносини можуть бути розподілені: 1) вхідні, або правовідносини, ініційовані МКС (наприклад, прохання МКС про проведення огляду місць або об'єктів, включаючи ексгумацію та огляд поховань); 2) вихідні, або правовідносини, ініційовані центральними органами України (наприклад, передання кримінального провадження до МКС). Перший з названих типів правовідносин відображає

«вертикальний» аспект співробітництва, й більшість правовідносин, пов'язаних з наданням допомоги, передачею осіб та виконанням рішень, є вхідними.

Також названі правовідносини можуть класифікуватись залежно від юридичного факту, що їх породжує, зокрема: 1) правовідносини, що виникають на підставі прохання МКС; 2) правовідносини, що виникають на підставі рішення МКС; 3) правовідносини, що виникають під час або за результатами консультативного процесу; 4) правовідносини, що виникають на підставі запиту (прохання) центрального органу України.

Залежно від характеру взаємозв'язку з ініціатором правовідносини щодо співробітництва з МКС можна поділити на основні (первинні) та похідні. До першої групи доцільно віднести правовідносини, що виникають безпосередньо між ініціатором та адресатом, як-от правовідносини між МКС та центральним органом України при направленні прохання про співробітництво. До другої групи доцільно віднести правовідносини адресата або ініціатора співробітництва з іншими учасниками кримінального провадження, спрямовані на виконання завдань співробітництва. До таких, наприклад, можна віднести правовідносини щодо підготовки та передання органом досудового розслідування та прокурором матеріалів кримінального провадження до Офісу Генерального прокурора для подальшої передачі кримінального провадження до МКС; правовідносини, що виникають з доручення Офісом Генерального прокурора виконання прохання МКС органу досудового розслідування, прокуратури; правовідносини щодо вжиття органами державної влади України заходів безпеки стосовно потерпілих, потенційних свідків тощо.

За суб'єктним складом правовідносини щодо співробітництва з МКС можуть бути поділені на прості та складні. До першої групи належать правовідносини, що здійснюються за участі двох суб'єктів та не потребують залучення інших учасників кримінального провадження. Класичним прикладом є комунікація між Офісом Прокурора МКС та Офісом Генерального прокурора України на етапі попередніх консультацій або обміну інформацією. Також до них можна віднести правовідносини щодо оскарження Офісом Генерального прокурора рішення Прокурора МКС, або рішення МКС стосовно юрисдикції або прийнятності, або правовідносини щодо проведення консультацій. До другої групи належать правовідносини щодо співробітництва з МКС, що потребують залучення інших учасників, окрім МКС та центральних органів України. Процедура передачі особи до МКС є яскравим прикладом складних правовідносин: вона включає взаємодію між Палатою попереднього провадження МКС (що видає ордер), Офісом Прокурора МКС, Офісом Генерального прокурора, національним слідчим суддею (що розглядає клопотання про тимчасовий арешт), органом досудового розслідування та оперативним підрозділом (що здійснюють затримання) та самою особою, яка має право на професійний правовий захист та оскарження.

Окрім того, залежно від стадії провадження у МКС, правовідносини по співробітництву можуть бути класифіковані на: 1) правовідносини, що виникають під час попереднього вивчення; 2) правовідносини, що виникають під час розслідування; 3) правовідносини, що виникають під час попереднього розгляду; 4) правовідносини, що виникають під час судового розгляду; 5) правовідносини, що виникають під час апеляційного розгляду; 6) правовідносини з виконання рішень МКС.

Висновки. Кримінальні процесуальні відносини щодо співробітництва з МКС як різновид «загальних» кримінальних процесуальних відносин, є врегульованими нормами кримінального процесуального законодавства відносинами між МКС (його органами) та центральними органами України й іншими учасниками кримінального провадження, які характеризуються взаємними правами та обов'язками суб'єктів, що впливають із РС МКС, виникають, змінюються та припиняються на підставі та у зв'язку із виконанням прохань (запитів) про співробітництво з метою сприяння у притягненні до кримінальної відповідальності та покаранні осіб, які вчинили злочини, що підпадають під юрисдикцію МКС.

Поряд із загальними ознаками кримінальних процесуальних відносин, відносини співробітництва з МКС характеризуються особливою правовою основою (Римський статут МКС у поєднанні з національним законодавством), специфічним суб'єктним складом,

унікальними юридичними фактами, які зумовлюють появу, існування та припинення таких правовідносин.

Ці правовідносини можуть бути класифіковані за декількома підставами: за формами співробітництва, за адресатом ініціативи, залежно від юридичного факту, за характером взаємозв'язку з ініціатором, за суб'єктним складом, залежно від стадії провадження у МКС тощо.

Значення цієї класифікації полягає у поглибленні наукового розуміння сутності кожного типу правовідносин та створенні науково обґрунтованих підходів до різноманітних аспектів взаємодії з МКС, а також має практичну цінність для вдосконалення правозастосовчої діяльності з урахуванням специфічних особливостей, що властиві конкретним формам співробітництва з МКС.

Потребують подальшого дослідження питання детальної характеристики складу таких правовідносин, зокрема формулювання підходів до визначення їх об'єкту та змісту, а також особливостей юридичних фактів, з якими пов'язані їх виникнення, зміна та припинення.

Список використаних джерел:

1. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього. Закон № 3909-IX від 21.08.2024. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення: 31.07.2025).
2. Rome Statute of the International Criminal Court Rome, 17 July 1998. UNTC. United Nations Treaty Collection. URL: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsq_no=XVIII-10&chapter=18&clang=en (дата звернення: 31.07.2025).
3. International Criminal Court welcomes Ukraine as a new State Party Image. International Criminal Court. URL: https://www.icc-cpi.int/news/international-criminal-court-welcomes-ukraine-new-state-party?fbclid=IwY2xjawLrS1dleHRuA2FlbQlXMAbicmlkETFOblMyTEtLTGN-FRTE1d2RHAR6H-JNYTXtk_N6jZwPdGdRprXUr7HSF1ch10Vfziy-B7N3dE-zRdUGs-belgbw_aem_id9C47FPtVmXqhm0p1SvZg (дата звернення: 31.07.2025).
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угода від 27.06.2014. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 31.07.2025).
5. Принцип комплементарності: стандарти міжнародного правосуддя в Україні. *Ukrainian Legal Advisory Group*. URL: <https://ulag.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Принцип-комплементарності-стандарти-міжнародного-правосуддя-в-Україні.pdf> (дата звернення: 31.07.2025).
6. Романова І. Розуміння поняття правовідносин. *Новітні кримінально-правові дослідження – 2017*: зб. наук. пр. Відп. ред. д-р юрид. наук, проф. О. В. Козаченко. 2017. С. 316–319. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/96c31c4b-7a71-41ea-83d8-2e2b2331fd7a/content> (дата звернення: 31.07.2025).
7. Теорія держави та права: підручник. Вєдєрніков Ю.А., Сердюк І.А., Куракін О.М. та ін. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2015. 468 с.
8. Теорія держави та права: навч. посіб. Білозьоров Є.В., Власенко В.П., Горова О.Б., Завальний А.М., Заяць Н.В. та ін.; за заг. ред. Гусарєва С.Д., Тихомирова О. Д. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
9. Загальна теорія права: підручник. За заг. ред. Козюбри М.І. Київ: Ваїте, 2015. 392 с.
10. Теорія держави та права: підручник. Гіда Є.О., Білозьоров Є.В., Завальний А.М. та ін.; за заг. ред. Гіди Є.О. Київ: ФОП Ліпкан О.С., 2011. 576 с.
11. Рожнова В.В. Глава 1. Поняття, суть і завдання кримінального процесу. Кримінальний процес: підручник. Удалова Л.Д., Рожнова В. В., Письменний Д.П. та ін.; за заг. ред. Письменного Д.П., Удалової Л.Д., Погорецького М.А., Чернявського С. С. Київ: «Центр учової літератури», 2022. 780 с.
12. Кримінальний процес: підручник. Благута Р.І., Гуцуляк Ю.В., Дуфенюк О.М. та ін.; за заг. ред. Хитри А.Я., Шехавцова Р.М., Луцика В.В. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.

13. Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія. Погорецький М.А.. Харків: Арсіс, 2002. 160 с.
14. Кримінальний процес: навчальний посібник. Аленін Ю.П., Аркуша Л.І., Волошина В.К. та ін. Одеса: Фенікс, 2020. 582 с.
15. Погорецький М.А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2014. № 2. С. 1–23. URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n2/14pmakph.pdf> (дата звернення: 31.07.2025).
16. Супрунова О.В. Поняття та елементи кримінально-процесуальних відносин. *Право і суспільство*. 2014. № 5-2. С. 351–355. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2014_5_2_78.pdf (дата звернення: 31.07.2025).
17. Кримінальний процес: навчальний посібник. Капліна О.В., Карпенко М.О., Маринів В.І. та ін. Харків: Право, 2021. 220 с.
18. Воробчак О.А. Кримінальні процесуальні відносини щодо делегування процесуальних повноважень: поняття та структура. *Наше право*. 2022. № 4. С. 72–79. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2022-4/NP_2022_4_072.pdf (дата звернення: 31.07.2025).
19. Кримінальне процесуальне право України: навчальний посібник. Благута Р.І., Гуцуляк Ю.В., Дуфенюк О.М. та ін.; за заг. ред. Хитри А.Я., Шехавцова Р.М.. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. 774 с.
20. Вінниченко В.А. Поняття «кримінальні процесуальні правовідносини»: визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*, 2019, 3. С. 185–196. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.3/185-196> (дата звернення: 31.07.2025).
21. Денисенко В.В. Кримінальні процесуальні правовідносини на стадії досудового розслідування: до визначення поняття. *Вісник кримінального судочинства*. 2021. № 1-2. С. 166–182. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2021.1-2/166-182> (дата звернення: 31.07.2025).
22. Трофименко В.М. Теоретичні та правові основи диференціації кримінального процесу України: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 415 с.
23. Пашковський М.І. Тема 36. Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Кримінальний процес: підручник. Басиста І.В., Благута Р.І., Гловюк І.В. та ін.; ред.: Хитра А.Я., Шехавцов Р.М.. Львів, 2022. С. 286–307.
24. Кучер І.О. Суб'єкти кримінальних процесуальних правовідносин, пов'язаних із співробітництвом з міжнародним кримінальним судом. *Злочинність в Україні: сучасний стан та погляд у майбутнє: матеріали заоч. наук.-практ. круглого столу* (6 трав. 2025 р.): електрон. наук. вид. Уклад. Калініна А.В.. НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В.В. Сташиса НАПрН України. Харків: Право, 2025. С. 152–155. DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178617035> (дата звернення: 31.07.2025).
25. Смирнов М.І.. Порядок співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 4 (2024). С. 116–120. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppr.dp.ua/2024.4.16> (дата звернення: 31.07.2025).
26. Закон України від 21.08.2024 № 3909-IX «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього». *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення: 31.07.2025).
27. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n458> (дата звернення: 31.07.2025).
28. Шило О.Г., Новожилов В.С. Міжнародне право в системі джерел кримінального процесуального права України. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 3. С. 89–98. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2017_Shulo_Novojilov.pdf (дата звернення: 31.07.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.08.2025

Дата публікації: 26.09.2025

